

Beatus es, Simon Bar Iona

(Kázání na den Stolce sv. Petra, Q45)

Náš Pán říká: „Jsi blažený, Šimone Petře, [neboť] nezjevilo ti to tělo a krev, ale můj Otec, který je v nebi.“

Svatý Petr má čtyři jména – nazývá se Petr, také Bar Iona, Šimon a Kéfas.

A náš pán praví: „Jsi blažený.“ Všichni lidé touží po blaženosti. A jeden mistr říká, že všichni lidé touží být pochváleni. A svatý Augustin říká, že dobrý člověk netouží po žádné chvále, leč být chvály hodný. A jeden z našich mistrů říká, že ctnost je tak čirá a odpoutaná a ve své podstatě oddělená ode všech tělesných záležitostí a ovládá sama sebe, že se jí nemůže nic zalíbit, aniž by ji to neposkvrnilo a neproměnilo v nectnost. Jediná myšlenka nebo cokoliv, čím sleduje vlastní prospěch – a již není pravou ctností, ba stává se nectností. Taková je ctnost podle přirozenosti.

A jeden pohanský mistr říká, že kdo jedná ctnostně pro něco jiného nežli pro ctnost samu, nestane se mu to ctností. Je přirozené, aby člověk nevyměňoval ctnost za něco, co je pozemské. Dobrý člověk tedy netouží po žádné chvále; touží však po tom být chvály hoden. Člověku by nemělo být líto, že se na něj lidé hněvají, ale mělo by mu být líto, že si hněv zaslouží.

A náš Pán říká: „Jsi blažený.“ Blaženost spočívá ve čtverém:

Abychom měli vše podstatné, co je žádoucí a líbivé.

Abychom to měli úplně a celou duší,

a bychom to přijali v Bohu, v nejčistší a nejvyšší [formě], nahé, nezakryté, v prvopočátku a podstatě bytí

a přijali vše, co přijímá Bůh – to je blaženost.

A říká: Petře, což je „zřící Boha“. Mistři si kladou otázku, zda podstata věčného života spočívá spíše v poznání, nebo ve vůli. Vůle má dvojí účinek: touhu a lásku. Účinek poznání je jediný, proto je lepší: jeho cílem je poznat a nikdy nespočine, dokud v čistotě nedospěje k tomu, co poznává a nedotkne se toho. Předchází tedy vůli a zpravuje ji o tom, co [ona] miluje. Dokud po čemkoli toužíme, [ještě] to nemáme. A když to máme, můžeme je milovat; a touha pak odpadá.

Jaký bude člověk, jenž bude zřít Boha? Bude mrtvý. Náš Pán říká: „Nikdo mě nemůže spatřit a zůstat naživu.“ A svatý Řehoř říká, že je mrtvý, kdo je mrtev světu. Jen se tedy zpytujte, jak je kdo mrtev a jak málo se ho dotýká vše, co je ve světě. Jestliže umřeme tomuto světu, neumřeme Bohu. Svatý Augustin se vícekrát modlil [takto]: „Pane, smiluj se nade mnou, zjev mi svoji tvář a dej mi, abych zemřel a přesto nezemřel, ale abych tě zřel na věky. To je první artikul: Že člověk zmírá, aby zřel Boha. A to je to první jméno – Petr.

Jeden mistr praví, že kdyby nebylo nic vloženo uprostřed [mezi nás a nebesa], viděli bychom na nebesích [třeba i] mravence. A jiný mistr zase říká, že kdyby nebylo [takového] zprostředkování, neviděli bychom vůbec nic. Ale oba mají pravdu. Barva, která je na stěně, se musí přenést do mého oka, musí se prosít¹ a ve vzduchu a ve světle zmenšit a tak duchovně transportovat do mého oka. A tak se také musí prosit ve světle a v milosti duše, má-li zřít Boha.

1 Ejhle- odkud asi máme termín „sítnice?“ – pozn. překl

Proto má pravdu ten mistr, který řekl, že kdyby nebylo prostřednictvím, nic bychom neviděli. Ale ten druhý mistr – ten který řekl, že kdyby nebylo nic vloženo uprostřed [mezi nás a nebesa], viděli bychom na nebesích [třeba i] mravence - má také pravdu: Kdyby duše neměla žádných prostředků, viděla by Boha v čirosti.

Druhé jméno, Bar Iona, znamená „syn milosti“; [milosti], v níž se duše pročišťuje, povznáší a připravuje ke zření Boha.

Třetí jméno je Šimon, a to znamená někoho, kdo naslouchá, a někoho, kdo je poddán. Kdo má slyšet Boha, musí být oddělen a vzdálen od lidí. Proto říká David: „Zmlknu a uslyším, co ve mně praví Bůh. Hovoří o míru v jeho národě, o svých svatých a ke všem, kdo se k němu obrátili ve svém srdci.“ Blažený je člověk, který pilně naslouchá, co v něm praví Bůh, podřídí se beze všeho prutu božského světla. Duše, která se vší silou obrátí a poddá božskému světlu, jež se rozněcuje a zahřívá božskou láskou. Nad ní přímo září božské světlo., kdyby nám slunce svítilo přímo na hlavu, nikdo by to nepřežil. A právě tak má být nejvyšší síla duše – její hlava, povznesena k božskému světlu, aby ji ozářilo. Již jsem o tom mluvil: je tak čiré, vznosné a vznešené, že oproti tomuto světlu je veškeré další světlo temnotou a ničím. Veškeré existující stvoření je [vůči ně]mu ničím; ale teprve, až je ozářeno světlem, od něhož má své bytí, stává se něčím.

Proto nemůže být přirozený rozum nikdy natolik vznešený, aby se bezprostředně dotkl nebo uchopil Boha, kdyby nebylo oněch šesti článků duše, o nichž jsem mluvil.

První – že člověk odumírá všemu, co je mu nepodobné.

Druhý – že se člověk pročišťuje působením světla a milosti.

Třetí – že je bez prostředku a prostřednictvím.

Čtvrtý – že člověk ve svém nitru náleží božimu slovu.

Pátý – že je podřízen božskému světlu.

Šestý je, co říká jeden pohanský mistr: že [totiž] blaženost je, když žije člověk ve shodě s nejvyšší mohutností [své] duše – ta ho bude neustále pozvedat a v Bohu obdrží svoji blaženost. [Tu], kterou dostává samotný Syn v prvním rozbřesku, tu i my obdržíme na boží výšině; tak i my musíme mu přizpůsobit naši výšinu.

Kéfas znamená „Hlava“. Rozum je hlavou duše. Sprostně mluvící říkají, že láska má [přede vším] přednost. Ale ti, kteří mluví uvážlivě, říkají – a je to také pravda – že jádro věčného života spočívá spíše v pochopení nežli v lásce. A naši nejlepší učitelé – není jich mnoho – říkají, že chápání a rozum směřují přímo k Bohu. Láska se obrací k tomu, co miluje a tam přijímá, co je dobré. Chápání ale pojímá to, z čeho dobré pochází. Med je sladší než cokoli, co se z něho dá vyrobit. Láska pojímá Boha v jeho dobrotě; ale rozum a proniká výše a uchopuje Boha v jeho podstatě. Proto říká Bůh: Šimone, jsi blažený! Spravedlivému člověku udílí Bůh božské bytí a nazývá ho stejným jménem, jaké přísluší jeho bytosti. Proto říká poté „Otče můj, jenž jsi na nebesích.“

Mezi veškerými jmény není žádné vhodnější nežli „ten, jenž je“. Neboť jestliže chce někdo poukázat na nějakou věc a řekne „to je“, vypadá to jako bláznovství- kdyby řekl „je to dřevo“ nebo „je to kámen“, věděli bychom, co míní. Proto říkáme: Vše odpoutané, oddělené a vysvěcené, čemu nezbývá již nic než prosté „je“ je kvalitou jeho jména. Proto pravil Bůh Mojžíšovi: „Řekni: ‚Poslal mě, ten který je!‘“ A proto nazývá náš Pán své svým vlastním jménem.

Náš pán řekl učedníkům: „Kdo mě následují, budou sedět u mého stolu v království mého Otce, jíst můj pokrm a pít můj nápoj, které mi připravil Otec. I vám jsem je připravil.“ Blažený je člověk, který sem dospěje, aby požíval se Synem totéž, co požívá Syn. Právě tam obdržíme naši blaženost, a kde spočine jeho blaženost, tam má také své bytí, v téže podstatě, kterou obdrží všichni jeho přátelé a nasytí se jí. To je [onen] stůl v božím království.

Abychom přišli k tomuto stolu, nám pomoz Bůh Amen.